Anne Franková

Povídky a příhody ze zadního domu

Triáda

Triáda

Anne na balkoně bytu na Merwedeplein, květen 1941
Margot chtěla vyfotografovat babičku
a náhodně zachytila Anne

Zondag 20 Februari. **Zondag.**
1944.

Wat bij andere mensen in de week gebeurt, gebeurt in het Achterhuis 's Zondags. Als andere mensen mooie kleren aanhebben en in het zonnetje wandelen, zijn wij hier aan het schrobben, vegen en wassen.

8 uur: Ondanks de langslapers staat Df. toch al om 8 uur op. Gaat naar de badkamer, vervolgens naar beneden, weer naar boven en dan volgt in de badkamer een wasbeurt die een vol uur duurt.

half 10: Kachels worden aangemaakt. Ontduisterd en v. P. gaan naar de badkamer. Een van de Zondagmorgen beproevingen is, dat ik vanuit m'n bed Df. juist op z'n rug moet kijken als hij bidt. Iedereen zal wel gek opkijken als ik zeg dat een biddende Df. iets verschrikkelijks is, om aan te zien. Niet dat hij gaat huilen of sentimenteel doen, o nee, maar hij heeft de gewoonte een kwartier lang, zegge wel een kwartier, van z'n hakken op z'n tenen te wiebelen. Heen en weer, heen en weer, eindeloos duurt dat en als ik m'n ogen niet dichtknijp word ik er bijkans draaierig van.

kwart over 10: v. P. fluiten, de badkamer is leeg. Bij ons verheffen zich de eerste slaperige gezichten uit de kussens. Dan gaat alles vlug, vlug, vlug. Om de beurt gaan Margot en ik naar de was. Daar 't beneden flink koud is, komt een lange broek en een hoofddoek ons wel te pas. Intussen is Vader in de badkamer bezig; om 11 uur gaat Margot (of ik) naar de badkamer en dan is alles weer schoon.

half 12: Ontbijten. Hier zal ik maar niet over uitweiden, want over 't eten wordt zonder mij toch al genoeg gesproken.

kwart over 12: Gaan alle personen een andere weg op. Vader in overal ligt al gauw op z'n knieën op de grond en schuiert het kleed zo hard dat de kamer

Anne Franková

Povídky a příhody ze zadního domu

První stránka příhody „Neděle“ z 20. února 1944

První stránka povídky „Víla“

Die Fee. Die

Die fee, die ik bedoel was geen gewone fee, zoals er zovele te vinden zijn in sprookjesland. Onee, mijn fee was een heel byzondere fee, byzonder in haar uiterlijk en byzonder in haar manier van doen! Waarom zal nu iedereen vragen was die fee dan zo byzonder? Wel omdat zij niet hier wat hielp en daar wat piet maakte, maar omdat zij het zich tot taak had gesteld, wereld en mensen te verblijden.

Die bijzondere fee heette Ellen. Haar ouders waren gestorven toen zij nog maar heel klein was, maar hadden haar veel geld nagelaten. Ellen kon dus al als klein meisje alles doen wat zij verkoos en alles kopen wat zij graag wilde hebben. Andere kinderen, feetjes of elfjes zouden daardoor verwend geworden zijn, maar daar Ellen altijd al zo byzonder was, werd zij helemaal niet verwend!

Toen zij ouder werd had zij nog steeds

Anne Franková
Povídky a příhody ze zadního domu

Z nizozemštiny přeložila
Magda de Bruin Hüblová

Triáda

Text © 1949, 1960 by Otto Frank, 1982, 2013
by Anne Frank Fonds, Basel
Photography © Anne Frank Fonds (Basel)
Photography on pages 8, 11 and on the book jacket
© Anne Frank House, Amsterdam / Allard Bovenberg
Photography on the book jacket
© National Archives in The Hague / Wim van Rossem
Translation and commentary
© Magda de Bruin Hüblová, 2020
ISBN 978-80-7474-291-0
ISBN (PDF) 978-80-7474-300-9
ISBN (ePub) 978-80-7474-301-6
ISBN (mobi) 978-80-7474-302-3

Kniha vyšla s finanční podporou
Nizozemského literárního fondu
(Nederlands Letterenfonds).

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Annin pokoj, kvůli filmování dočasně zařízený
podle pokynů Otty Franka a Miep Giesové

Anne u sekretáře v bytě na Merwedeplein, 1941

Anne Franková (12. 6. 1929 – únor 1945) pocházela z Frankfurtu nad Mohanem, z liberální německo-židovské rodiny. V roce 1933, po nástupu Hitlera k moci, Frankovi přesídlili z Německa do nizozemského Amsterodamu a nastěhovali se do bytu na náměstí Merwedeplein 37 v jižní části města. Po německé okupaci Nizozemska v květnu 1940 a postupném zavedení protižidovských opatření musela Anne i její starší sestra Margot přejít v rámci segregace Židů od podzimu 1941 na Židovské lyceum v uličce Voormalige Stadstimmertuin u řeky Amstel. Z obavy před dalším pronásledováním připravoval otec Otto Frank (dcery mu říkaly také Pim) už od roku 1941 v tzv. zadním domě, tedy přístavku přiléhajícím zezadu k budově jeho firmy na kanále Prinsengracht v centru města, pro svou rodinu úkryt. Když byla v červenci 1942 šestnáctiletá Margot nečekaně povolána k „pracovnímu nasazení do Německa“, výzvy neuposlechla a čtyřčlenná rodina se do úkrytu urychleně přesunula hned druhý den, 6. července 1942. O týden později se k nim přidala tříčlenná rodina Frankova obchodního společníka van Pelse (rodiče – Anne je nazývá také „pán“ a „milostpaní“ – s dospívajícím synem Peterem) a v listopadu 1942 pak ještě třiapadesátiletý zubař Fritz Pfeffer, kterého ubytovali v pokoji s Anne. Osmičlennému osazenstvu úkrytu pomáhali zaměstnanci Frankovy firmy: ředitelé Johannes Kleiman a rodák z Vrchlabí Victor Kugler, sekretářky Miep Giesová (s manželem Janem) a Bep Voskuijlová. Přesto byl úkryt 4. srpna 1944 odhalen a jeho obyvatelé včetně pomocníků Kleimana a Kuglera zatčeni. Z osazenstva zadního domu přežil utrpení v koncentračních táborech pouze Otto Frank. Po celou dobu, kdy se ukrývala, si Anne psala deník. Po válce vyšel s názvem *Zadní dům* a vzbudil široký ohlas po celém světě. V domě na Prinsengrachtu 263,

kde se úkryt nacházel, bylo zřízeno muzeum Dům Anne Frankové.

K písemné pozůstalosti Anne Frankové patří také její takzvaná Knížka povídek, o níž 7. srpna 1943 ve svém deníku píše: „Před pár týdny jsem začala psát povídku, úplně vymyšlený příběh, a tak se mi to zalíbilo, že se má psaná rodina utěšeně rozrůstá.“ Ani ne o měsíc později začne „psanou rodinu“ přepisovat do zvláštního, velkého sešitu (vlastně do účetní knihy) v pevných deskách. Na první stránku nadepsala: „Povídky a příhody ze zadního domu, vylíčila Anne Franková“; na stejné stránce dole poznamenala: „zasvěcen: čtvrtek 2. září 1943“.

Jak titul napovídá, jde o dvě kategorie textů, totiž o „úplně vymyšlené“ povídky, a o vyprávění, která popisují příhody ze života v úkrytu. Anne Franková knihu na konci opatřila obsahem, v němž také označila, do které kategorie ten který text patří (srov. faksimile na s. 177 a 180).

Většinu příběhů zřejmě Anne nejprve načrtla na samostatné listy papíru a pak teprve je přepsala načisto do povídkové knížky, v té se totiž téměř nevyskytují škrtnuté pasáže nebo jiné opravy. Nejranější příběh má datum 8. prosince 1942, což také svědčí o tom, že sešit obsahuje načisto přepsané dřívější verze; poslední příběh je datován 12. května 1944.

Několik příběhů Anne převzala i do přepsané verze deníku (verze B), další zahrnul po válce její otec Otto Frank do knihy *Het Achterhuis* (Zadní dům), jejíž první vydání vyšlo roku 1947.

Již v roce 1949 bylo zveřejněno osm Anniných povídek pod názvem *Weet je nog? Verhalen en sprookjes* (Vzpomínáš? Příběhy a pohádky). Značně rozšířená sbírka s názvem *Verhalen rondom het Achterhuis* (Příběhy o zadním domě) následovala roku 1960. První souhrnné vydání Anniných povídek vyšlo péčí Joke Kniesmeyerové roku 1982. Konečně v roce 2001 sestavil Gerrold van der Stroom úplné

vydání Anniných literárních pokusů založené na rukopisech a opatřil je předmluvou: *Verhaaltjes, en gebeurtenissen uit het Achterhuis / Cady's leven* (Povídky, a příhody ze zadního domu / Cadyin život; Amsterodam 2001, 3. vydání 2005). Pro důkladný výzkum je toto vydání tím pravým pramenem. České vydání je založené na souborné edici *Verzameld werk* (Amsterodam 2013) a doplněné o poznámky překladatelky.

Anne používala pro některé aktéry příhod ze zadního domu zkratky (např. Pf. místo Pfeffer). V tomto vydání je vypisujeme.

Středa večer 24. března 1943

Seděli jsme si pěkně pospolu, mamka s taťkou, Margot a já; vtom přišel Piet a pošeptal něco taťkovi do ucha. Sotva jsem zaslechla něco jako ve skladu se převrhl sud a někdo lomcuje dveřmi. Margot vyrozuměla totéž, ale snažila se mě ještě trochu upokojit, poněvadž jsem ovšem zbělela jak křída a strašně jsem znervózněla.

My tři jsme vyčkávaly; otec šel zatím s Pietem dolů a ani ne za dvě minuty se vrátila paní van Pelsová od rádia nahoru. Vyprávěla, že ji Pim vyzval, ať rádio zhasne a jde tiše nahoru. Ale jak to bývá, když chce jít člověk právě potichoučku? To praskají staré schody právě dvakrát tolik. Po dalších pěti minutách přišel Piet s Pimem, zbledlí až po špičku nosu, a vylíčili nám své zážitky.

Zaujali místo pod schody a čekali, avšak bez následku, ale najednou, tak přece!, uslyšeli dvě ohromné rány, jako když někdo tady v domě zabouchne dvoje dveře. Pim byl skokem nahoře, Piet nejdřív ještě upozornil Pfeffera, načež i ten s velkými cavyky a šramocením konečně taky přistál nahoře. Teď jsme se museli odplížit v punčochách o patro výš k Pelsům. Pán byl silně nachlazený a ležel už v posteli, a tak jsme všichni obstoupili jeho lože a šeptem sdělovali své dohady.

Pokaždé, když pán hlasitě zakašlal, myslely jsme s milostpaní, že nás snad hrůzou chytnou křeče. Tak to šlo dál, až jeden z nás přišel na zářný nápad podat kodein, kašel se tím okamžitě utišil.

A opět jsme čekali a čekali, jenže se k nám už nic nedoneslo, a tak jsme teď vlastně všichni usoudili, že když zloději zaslechli kroky v tak ztichlém domě, uprchli.

Smůla byla, že rádio dole bylo ještě naladěné na Londýn a židle taky ještě pěkně rozestavené okolo. Pokud by

dveře byly vypáčené a hlídka protiletecké ochrany by si toho všimla a zavolala policii, byl by oheň na střeše a mohla by ta příhoda pro nás mít tuze nepříjemné následky. A tak pan van Pels vstal, natáhl si kalhoty a kabát, nasadil klobouk a veleopatrně sešel za taťkou po schodech, v závěsu s Peterem*, který se pro jistotu vyzbrojil těžkým kladivem. Dámy nahoře (včetně nás s Margot) napjatě čekaly, načež se pánové o pět minut později objevili nahoře a řekli, že v domě je jinak klid. Domluvili jsme se, že se nebude pouštět voda ani splachovat záchod; ale vzhledem k tomu, že z toho rozčilení všichni dostali bolení, umí si každý představit, co se tam vznášelo za puch, když jsme všichni, jeden po druhém, vykonali potřebu.

Když se však něco takového stane, pokaždé se toho semele víc, i tentokrát. Zaprvé že zvonkohra ze Západní věže nehrála, přitom ta je vždycky tak uklidňující, a že pan Voskuijl šel předchozího večera domů dřív a my nevěděli jistě, jestli se Bep ještě podařilo získat klíč a jestli třeba nezapomněla zamknout.

Ale pořád ještě byl večer a my jsme ještě byli v nejistotě; ačkoliv přece jen zase trošku uklidnění, jelikož jsme již od čtvrt na devět, kdy zloděj přišel, do půl jedenácté už nic neslyšeli.

Dodatečně nám přišlo taky velice nepravděpodobné, že by zloděj vylomil dveře tak brzy večer, kdy ještě na ulici mohou být lidé. Navíc jednomu z nás napadlo, že by to mohl být skladník našich sousedů, firmy „Keg“, který se zdržel v práci; poněvadž v tom rozrušení a vzhledem k tenkým stěnám se člověk ve zvucích snadno zmýlí, a také obrazotvornost obvykle sehrává v takových neblahých chvílích velkou roli.

A tak jsme si lehli do postelí, ale ne každý dokázal usnout. Taťka, mamka i pan Pfeffer se často budili a já můžu s mírnou nadsázkou říct, že jsem nezamhouřila oka.

* Anne mění jméno Petera van Pelse na Pieta, ale při psaní se občas splete.

Dnes ráno šli pánové dolů a ohmatali domovní dveře, jestli jsou ještě zavřené, ale všechno bylo v pořádku!

Událost, která nebyla nikterak příjemná, jsme samozřejmě v živých barvách vylíčili celému osazenstvu kanceláře, poněvadž dodatečně se o takových věcech dá snadno žertovat, a jedině Bep nás brala au sérieux*.

N.B. Záchod byl následujícího rána velice ucpaný a taťka musel dlouhým dřevěným bidlem vyšťourat všechny jahodové recepty (náš nynější toaletní papír) plus několik kilo lejn. Bidlo jsme pak opálili.

* Vážně (fr.)

Středa 8. prosince 1942

Dnes jsme zažili nejkrásnější divadýlko, jaké jsem tu kdy viděla. Mamka žehlila a paní van Pelsová měla podstoupit zubařské ošetření. Pfeffer tedy veledůležitě začal s vybalováním své krabičky (bylo to poprvé, kdy tu někoho ošetřoval) a chtěl k tomu kolínskou jako dezinfekční prostředek a vazelínu místo vosku. Milostpaní se posadila a Pfeffer se jí zadíval do pusy. Avšak pokaždé, když se dotkl zubu nebo stoličky, chudák ženská sebou trhla a vyrážela nesouvislé zvuky. Po dlouhé prohlídce (tedy alespoň pro milostpaní, poněvadž jinak to nezabralo víc než dvě minuty) jí začal Pfeffer vyškrabovat kaz. Ale kdeže, na to nemohlo být ani pomyšlení, neboť milostpaní divoce máchala rukama i nohama, a tak Pfeffer to škrabátko nakonec pustil a... zůstalo trčet v milostpanině zubu. Jenže teď teprve byl oheň na střeše. Milostpaní kolem sebe máchala, plakala (pokud to vůbec jde, s takovým nástrojem v puse), snažila se vytáhnout si škrabátko z úst, čímž ho tam jen ještě víc zatlačila. Pan Pfeffer to divadýlko sledoval s ledovým klidem a s rukama v bok. Zbytek diváků se chechtal na celé kolo. To bylo samozřejmě ošklivé, vím totiž jistě, že já bych ječela ještě mnohem hlasitěji. Po všem tom kroucení, kopání, křiku a volání se konečně podařilo škrabátko vytáhnout a pan Pfeffer pokračoval s ledovým klidem v práci, jako by se nic nestalo. Provedl to tak rychle, že milostpaní neměla čas začít znovu, měl taky výpomoc jako ještě nikdy; dva asistenti, to není málo, zhostili jsme se toho s pánem dobře. Celé to připomínalo středověký výjev, takový ten o ranhojičovi.